Quaestio medica eaque therapeutica. / proposita ab illustrissimo viro D. D. Francisco Chicoyneau ... .; Sub hac verborum serie ; An febri hecticae lac muliebre. ; Quam propugnabit deo duce & auspice dei-parâ, Henricus Dupuy ... in augustissimo Monspeliensis Apollinis fano, die Septembris anni 1712. ab horâ octavâ ad meridiem. ; Pro primâ Apollinari Laurea consequendâ.

Contributors

Chicoyneau, François, 1672-1752.
Dupuy, Henri, active 1712.
Ecole de médecine de Montpellier.

Publication/Creation

Monspelii : Apud Honoratum Pech, Typ, [1712]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/vshx2h58

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

17

QUÆSTIO MEDICA
EAQUE THERAPEUTICA.

PROPOSITA

Ab Illustrissimo viro D. D.
FRANCISCO CHICOYNEAU
Regis Consiliario ac Medico, nec-non in almâ Monspeliensium Medicorum Academia Professore Anatomico & Botanico, Cancellario Amplissimo & judice æquissimo.

Sub Hac verborum Serie.

AN FEBRI HECTICÆ LAC muliebre.

Quam propugnabit Deo duce & Auspice Deiparâ, HENRICUS DUPUY à Sancta Julia apud Bugesianos, iamdudùm Medicinæ Studiosus in Augustissimo Monspeliensis Appollinis fano, die Septembris anni 1712. ab horâ octavâ ad meridiem.

Pro primâ Appollinari laureâ consequenda.

Monspelii, Apud HONORATUM PACH, Typ.

NOBILI VIRO D. D.

JOANNI BAPTISTÆ GOIFFON,

Universitatis Monspeliensis

DOCTORI

Regis Christianissimi quondam in Italiâ, & inde in Hispaniâ.

UTRIUSQUE CORONÆ.

Exercituum Medico, in Celebri Collegio Medicorum, & Professorum Lugdunensium

AGGREGATO MERITISSIMO.

Practico felici exercitatissimo.

HOC PRIMUM SPECIMEN

GRATI ANIMI

PIGNUS.

D. D. D.

HENRICUS DUPUY, à Sancta Julia apud Bugesianos.

QUÆSTIO MEDICA AN

Febri hectica lac muliebre.

EBRIS hectica ex communi medicorum calculo, triplici gradu sensim ac sine sensu corpori humano certum minatur excidium, ni tempestive ipsius progressui occurratur.

Ab ipso limine Theseos animadvertendum, nos ex veterum sententiâ quorum opera summâ observantiâ colimus, illos gradus eorumque causas mutatis tamen mutandis exarare; idque præsertim in febribus hecticis quæ minorem putredinem sibi conjunctam habent. Minorem dicimus quia ex illis nullam à putredine seu humorum dissolutione plane immunem censemus.

In primo gradu præternaturalis calor naturalem, & vitiosa pulsus frequentia Ordinariam nihilo fere excedunt, levis fit lymphæ è suis conceptaculis dissipatio, parvum aut nullum fere molliorum partium dispendium, hinc ægri se febricitare aut emaciari vix sentiunt.

Balſamicum illum ſuccum qui quotidianum mollium, ac ſolidarum corporis partium damnum reſarcit, illaſque ad debitæ magnitudinis terminos vera ſubſtantiæ tranſmutatione evehit; pro ſedis conſiſtentiâ, pororumque varietate humori veterum inominato, rori, cambio, atque glutini jure ſubſtituimus.

In ſecundo autem, repetitis caloris ictibus partes adipoſæ, ac carnoſæ adeo ſuccutiuntur, ut partim liqueſcant, manifeſtamque ſubſtantiæ ſuæ jacturam patiantur.

In tertio demum impiger, & inexpugnabilis prædo (calorem intelligimus) non ſolum alibilem ſuccum, adipoſas, & carnoſas, verum etiam firmioris texturæ (quas antiqui fibroſas, & membranoſas nuncupabant) partes tantopere depaſcitur ut excaventur oculi, gracileſcant nares, collabantur tempora, arida cutis ſtrictius oſſibus hæreat, ægrotique exangues umbras, ſeu defunctorum larvas magis quam viventium automata referant.

Pauco poſt tempore quam ultimus gradus iniit Febris dicitur eſſe maraſmodes quam brevi ſequitur maraſmus, qui calore, & ſiccitate, non autem frigiditate, & ſiccitate (ut videre eſt interdum in ſenio) corpora conficit.

Febris hectica vulgo diſtinguitur in primariam, quæ independenter ab aliâ Febre aliove morbo invadit, & ſecundariam, quæ alteri Febri vel morbo ſupervenit: Verum qui ſiccitatem individuam hecticæ comitem adjungunt diviſionem iſtam à majoribus acceptam expungere, vel ſe magnâ difficultate implicare neceſſe habent; quandoquidem nonniſi

protracto aliquandiù Febrili calore humor, in cujus penuria vel privatione consistit siccitas, discuti potest, sin autem vocis spectemus etymon eam à primo sui ortu hecticam appellari nihil vetat, quod ad gignendam axim seu materialem habitum notabili temporis duratione opus sit. An à primâ invasione ad secundi gradus incrementum habitualis, an simpliciter lenta audiat profecto Reipublicæ Medicæ parvi interest; secundæ denominationi favet quod medici nemine refragante fateantur hecticam incipiẽtem esse difficilem cognitu, sed curatu facilem, ast quo pacto habitus à suo subjecto facilè semovendus?

Religiosi veteris medicinæ cultores, qui malunt cum antesignanis errare, quam vel transversum unguem ab eorum dogmatis in ipsâ veritate recedere, Febrem hecticam solis partibus inhærere, nullâque causâ à quâ foveatur, indigere acriter contendunt: verumenimverò ut nos negare non possumus, intemperiem calidam, & siccam in laudatas partes hoccè in affectu induci; ita ipsi è contra illam, cujus essentia in præternaturali humorum fermentatione constituenda est, absque summâ mentis pervicaciâ hisce insidere inficias ire nequeunt.

Absque gravi fundamento *Avicenna*, *Fernelius*, *Mercatus*, aliique iatricæ artis heroës asserebant calorem hecticum in partibus solidis succendi, ob causæ effectricis externæ vehementiam, & præviam subjecti patientis dispositionem; illibatis interim humoribus, & spiritibus seu nullo in iis calore accenso. Palmæ præ reliquis habitus partibus calẽt, non quia pluribus aut majoribus irrigãtur sãguinis rivulis; sed quoniam insensibilis transpirationis effluvia propter compactiorem cutis substantiæ modum cohibentur,

& ob anguſtiam viarum ſanguis muſculos palmares difficilius peragrat.

Frigus, & horror quæ aliquando duabus horis à paſtu, ſerius ocius, ægros corripiunt ex chilo non probe ſubacto maſſæ ſanguineæ ſuffuſo recte deducuntur; ille enim moleculis quibus ſcatet acidis, ſtamina hujus ſulphurea figit, ſuorum ſulphurum compedibus principia ſanguinis fermentativa irretit, magnamque tantillæ fermentationis quâ potitur, motus quantitatem in ſe ſuſcipit; hinc fit ut craſſiores humorum partes concreſcant, ſeruinque è ſuo ſinu exprimant, quod cum acidis ſit refertum, membranas corporis nerveas à caloris fontibus remotiores ut pote juxta quas concretio major, pungit: ſpirituum columnas cum determinato modificationis caractere ad ſenſum frigoris producendum verſus commune ſenſorium repellit, hujuſve incolas in varios artus ad horrorem excitandum irregulariter determinat.

Sedato tantisper tantillo humorum tumultu, ſalia magna ex parte ſulphuribus obuoluuntur, præ ſuperficierum congruitate coàleſcunt homogenea, acida acidis, Alkalina Alkalinis, maritantur, quæ ex terrenarum & ſulphurearum complexu paulatim expedita ſibi mutuo occurrunt, & libero materiæ ſubtilis excurſui, ſui permixtione ponunt obices. Hæc in ſuis alveolis copioſiùs aggeſta ingeminatis viribus moræ impatiens inſtar torrentis in ripas agentis in ſalium æthero geneorum latera ſtrenuos edit niſus; ita ut calor preſſo pede frigus excipiat: aſt de frigoris horroris ac caloris viſciſcitudinibus, earumque cauſis plus æquo dictum; cùm abſque priorum ullo, pandi-

culatione, oscitatione, aliisve paroxismorum febrium intermittentium, aut exacerbationum continuarum signis, solus calor post assumptos cibos in febribus simpliciter hecticis increscat; ita tamem veluti duntaxat febrilis accessionis significatio fiat.

Illud caloris incrementum pulsùs magnitudo, & frequentia major, quæ aliquot horis à pastu contingunt, heterogenearum chili partium quæ in sanguine continentur, sunt progenies; illæ enim fermentationem, in qua caloris essentia posita est, modo superius explanato intendunt; quâ intensâ crebrius, ac copiosius fluidum cordis motivum fibrarum ipsius motricium loculamentis suppetit; cor validius, & frequentius contrahitur majoremque sanguinis se se magis quàm antea expandentis penum in arterias sæpius impellit.

Symptomata. Diuturnus calor roscidam partium limpham, substantiasque ex illa concretas depopulatur, pororumque parietes spirituum inopiâ subsident, undè imminutâ eorum capacitate, oblatum succi alibilis proventum non admittunt, serosus latex illius succi vehiculum calore dissipatur; ille itaque crassior factus ab ingressu pororum arcetur. Idem succus si in poros partium irrepat, salibus suis acribus gelatinam partibus appositam, firmioremque earum substantiam abradit, particulasque indè abrasas secum in decursu suo abripit, posteaquam fermenta alimentorum coctioni destinata variis vitiantur modis, chilus non generatur vel genitus alteratur aut corrumpitur, vel corruptus aut alteratus non distribuitur, ut ubi ductus chiliferi materiâ crassâ, & viscidâ præcluduntur tumoribusve, putâ scrophulosis aut schirrosis compri-

muntur. Item dum ſtomachus, & inteſtina ad motus periſtalticos ſæpiſſime proritantur. In his ultimis caſibus limpha & conſecutione neceſſariâ partes eâ enutriendæ ſuâ alimoniâ defraudantur, Tot rationes evincunt majorem fieri diſſipationem quàm inſtaurationem. Hinc temporum collapſum, narium gracilitatem, oculorum retroceſſum, cutis ſiccitatem, ejuſque oſſibus adhæſionem, faciem, quàm vocant Hippocraticam, & univerſi corporis marcorem repetimus; quæ omnia ex ſimplici humorum, adipis, carnium, & membranarum conſumptione, facili negotio, erui poſſunt. Etſi calor nequidem oſſibus pareat, quoniam ipſorum moleculæ arctiori continuitatis vinculo ſibi annectuntur, notabilem partium jacturam non faciunt. Quamobrem carnibus depreſſis, circumpoſita oſſa aliis elatiora plus ſolito extare videntur ac narium pinnæ muſculis ſuis exſiccatis, atque decurtatis præter ſolitum inhiant, longius productâ fermentatione, ſalibuſque acribus ſui juris in ſanguine factis, ſulphurea humorum, & pingùedinis ſolvitur compages, & tela, qualis aranearum ex ſtaminibus ſulphureis contexta urinis innatatat.

Jugi fermentationis motu diſcutiuntur tenuiores ſanguinis particulæ. Hic quaſi in vappam degenerat, minor fit ſpirituum geneſis, illi igitur duplici ex capite deficiunt, ac proinde vires fatiſcant oportet.

Tuiſſicula ægros idemtidem moleſtat, ex eo quod præ calore Pulmonum exhalet magnâ ex parte ſerum humoris, quo irrigatur membrana interius incuveſtiens bronchia, ac illius ſalia majorem molem adepta membranæ prædictæ fibras

laceſſant

lacessant, spiritus cerebrum versus regerant, indeque aliorum motum in musculos expirationi dicatos accelerent. Tantilla est humidi portio, ut tussicula sit sicca.

Sub morbi finem sanguis effoëtus, debilioribus cordis ictibus in extremas propulsus partes, in quibus respective defervet, moram contrahit, præcipuè in pedibus, ut pote à caloris foco remotioribus, in grumos abit, serum dimittit, quod per relaxatas vasorum tunicas exsudat, pedesque tumefacit. Ad hunc effectum concurrit situs perpendicularis aut ad illum accedens, in quibus humorum reditui propria eorumdem renititur gravitas.

Demum, sanguine in dies magis ac magis colliquescente salia menstruorum digestioni alimentorum inservientium extricantur, exhausto sero majorem nanciscuntur molem per sua incernicula, in stomachi & intestinorum cavitates frequentius devoluta, fibras tunicæ horum nerveæ immaniter crebrius feriunt. Ad hæc vehementiores spirituum refluxus cerebrum versus sic ut spiritus in hoc hospitantes in fibras, stomachum, intestina, & musculos abdominis contrahentes ad profligandos hostes accurrant, motus fiant peristaltici crebriores proindeque alvi fluxus lethales.

Causæ proximæ febrium hecticarum, ephemeras, ardentes, aliasque consequentium sunt moleculæ figurâ, magnitudine, ac pororum ordine discrepantes, sive in massâ sanguineâ genitæ, sive aliunde in ipsam traductæ. Earum etiam quæ ab ulceribus pulmonum, renum, pancreatis, intestinorum, aliarumve partium internarum vel externarum natales trahunt (ut ex dissectis hecticâ de-

functorum cadaveribus liquidò conflat) alias non agnoscimus causas quàm miasmata heterogenea, præterfluenti cruori ab ulceribus communicata, quæ à pulmonum, uteri, aliorumve viscerum oppilationibus ortum ducunt, recrementitiarum ac excrementitiarum sanguinis materierum discordiæ proxime sunt tribuendæ. Neminem in re medicâ vel mediocriter versatum latet, obstructo jecinore bilem vel materiem ipsius salinam in massâ sanguineâ retentas, pluribus circuitibus exaltari febrisque tantùm lentæ, reluctante humorum spissitudine, authores sæpe existere. Infarctis pulmonibus, sanguis non ventilatur, ipsius sordes & fuligines à fugâ coërcentur, & contaminando humores febriculam progignere valent. Suppressis catameniis, à quacumque causâ, ob contractam sanguinis acrimoniam, febris lenta non raro exoritur. Idem transferatur ad aliarum evacuationum suppressiones quæ sanguini mediate vel immediate acredinem conciliant.

Causæ remotæ febrium effectrices hecticarum in genere duplicis sunt differentiæ, aliæ externæ, aliæ internæ, ad externas referantur animi pathemata. Labor improbus, vigiliæ contumaces, curæ, sollicitudo, alimenta Salsa, vel aromatis condita, inassueta, absurda, dispepta, potus vini meracioris vel liquorum ardentium, æstus balneorum, solis & hypocaustorum, aliæque res non naturales.

Ad internas, febres continentes continuæ, exacerbantes, & intermittentes, ulcera, obstructiones, evacuationes nimiæ aliaque. Singulorum agendi modum sigillatim explicare immensi esset operis.

Causæ disponentes sunt temperies calida & sicca,

angustia, vel laxitas naturales aut adventitiæ.

Nunc lubeat febris hecticæ definitionem expromere, sit itaque febris hectica ea continuarum continentium species in qua plerumque sine prægresso frigoris, aut horroris sensu duabus horis à pastu præter propter calor intenditur, pulsus major, celerior, & frequentior evadit.

Diagnosis. omnes fere medici unanimi consensu profitentur Febrem hecticam in principio esse difficilis cognitionis, quorum tamen nonnulli iique percelebres practici proponunt nobis signa propria Febris hecticæ, & ab ipsâ vel in primo gradu inseparabilia; sed oscitanter quidem; nam explorare an illa adsint nec ne non est arduum. Aliqui genus cum specie, nempe, Febrem simpliciter lentam, cùm hecticâ in primo gradu confundunt. Ne quis id à nobis gratis dictum putet, ipsissima eorum verba accipiat. *Febris hectica, secundum varios sui gradus varia sortitur nomina; in primò lenta, in secundo hectica, in tertio marasmodes appellatur*: hi ingenue nobiscum agunt, & cum ratione consentiunt, alii manifeste sibi contradicunt, ipsi viderint; nos rerum nostrarum satagimus, & ad signa diagnostica morbi quæ forte non alibi quam in imaginatione, cùm republicâ Platonis aliisque pro mentis fæcunditate, ne dicam libidine fictis, existunt, progrediamur, in tota latitudine primi gradus calor ubique æquabilis, primo contactu mitis, diutius protracto acrior & mordax insensibili transpiratione interim impeditâ, nullus dolor, nulla molestia, pulsus parvus, frequens, durus, nulla ferme perceptio Febris & emaciationis, pigritia, inhabilitas ad motum urina naturali simi-

lis, intensio caloris aliquot horis ab assumpto cibo etsi diversis diebus hora cibi assumendi immutetur, sine prægressis frigore, rigore, horrore pandiculatione aliisque signis accessionum intermittentium, aut exacerbationum continuarum pro caloris intensione, magnitudo, & velocitas pulsûs, reditus caloris, & pulsus ad pristinum statum seu ad illum in quo erant ante ingestum cibum; mutationes istæ sunt signa propria & inseparabilia. Secundus gradus ex majori siccitate, virium imbecillitate, pulsu crebriori, debiliori, minori, & duriori, nec non urina oleaginosa, aliisque indiciis de quibus supra innotescit. Quod spectat ad tertium supervacaneum foret illum fusius depingere.

Moneo nos hic de signis Febris hecticæ, quæ aliarum Febrium, non autem mollium aut solidarum partium morborum simptomata sunt, sermonem instituisse. quoad diagnosim Febrium hecticarum quæ à viscerum solidarumve partium vitio pendent à propriis fontibus repetatur.

Prognosis. Febris simpliciter hectica in nullo gradu facile curatur; habitus est difficilè mobilis à suo subjecto in primo facilior est curatu quã in secundo; nam in hoc major est recessus à statu naturali, quo propinquior est tabes eo contumacior Febris: In tertio immedicabilis est ob maximam labefactationem massæ sanguineæ atque adeo materiæ fermentorum, quæ alimentorum subactioni dicata sunt, & tantam humidi radicalis (in cujus locum nos lympham & spiritus sufficimus) depopulationem, ut nequeat dari regressus à privatione ad habitum cujus beneficio partes similares organicæ reficiãtur. Quoad prognosim aliarum Febrium pro ratione partium af-

fectarum, causæ, magnitudinis, & contumaciæ diversa instituenda est. Quæ ab apostematis hepatis, aliorumve viscerum, à quibus non datur aditus in ventriculum, intestina, vel os, lethales sunt. Tubercula mollia pulmonum & vomicæ non raro ruptis saccis in quibus concluduntur, foras eliminantur, & convalescunt ægri. Insanabilis est quæcumque hecticæ species, in qua pedes prætermodum tument & crebræ dejectiones ægros fatigant.

Curatio. In Febre simpliciter hecticâ aër sit paulo frigidor perflatus mediocriter humidus, si non sit ex natura sua talis, arte corrigendus, procul absint animi perturbationes, colloquiis gratis atque festivis recreentur ægri, eorum aures cantûs, & instrumentorum musicorum harmoniâ demulceantur, objecta oculis offerantur jucunda, medici nihil de salute desperare videantur, nec somnus sit longior nec brevior; à longiori minus imminet periculi. Cibus sit euchimus, & eupeptus, ex carnibus juniorum animalium, vituli, pullorum, hædi, gallinarum, agni, phasiani, caponis, & similium, elixæ assis præferantur; his si æger delectetur, idemtidem concedendæ, non omnino exsuccæ, citri aurantiorumve succo temperatæ. Juscula ex iisdem carnibus parata, radicibus graminis, foliis borraginis. Cichorei Sylvestris, Acetosæ, Pimpinellæ alterata additis. Nunc & tunc aliquot foliis mentæ hortensis & tantillo rhabarbari in nodos suspensi, ne stomachus aggravetur, propinanda. Testudines nemorales, coxæ ranarum, limaces quæ difficilis sunt coctionis, non sunt adeo salutares, ac vulgo creditur. Modice attenuantia, incidentia, humectantia, demulcentia apprime conveniunt, inter fructus commendantur

poma, cerasa nigra, caricæ, pruna damascena & Brigniolentia, nuclei pinei, & amigdalarum dulcium, uvæ vitis siccæ, passulæ corinthiacæ. Quamvis Febris sit simpliciter hectica, exigua sanguinis missio pluribus repetita vicibus conducit, recens ex chilo factus veteri sanguine præstantior est, nec extenuatio corporis phlebotomiam dehortatur; quandoquidem Galenus vetulam valde macilentam, quam omnes alii medici derelictui habuerunt, missione sanguinis sæpius iteratâ persanavit. Pro potu ordinario præscribi potest ptisana ex hordeo integro, pomis redolentibus & liquiritiâ confecta cum pauca vini optimi rubri quantitate, ne stomachus morbi diuturnitate labefactatus plus æquo debilitetur. Si adsint obstructiones, brodia, apperientia & remedia martialia in subsidium advocanda. Si fluxus alvi urgeat adstringentia usurpanda in toto morbi decursu pro ut res postulat, enemata refrigerantia, emollentia, & blande purgantia, adstringentia, & detergentia iniicienda, potiones lenes ex rheo electo, mannâ calabrinâ, pulpâ cassiæ recenter extractâ, tamarandis, myrobalanis, aliisque sorbendæ, cardiaca corroborantia, stomachica non sunt prætermittanda. Balnea aquæ dulcis tepidæ, quæ corporis habitum relaxant, omnesque ipsius partes humectant, & molliores reddunt, ita ut facilius cedant appellenti succo nutritio, valde proficua sunt. Si morbus ab ulceribus foveatur ad detergentia, exsiccantia, & consolidantia recurrendum. Lac vaccinum coctum & sæpe despumatum decocto herbarum vulnerariarum permixtum in hoc casu sicut & in vomicis tuberculis mollibus, & quotiescumque adest sanguinis acrimonia miros præstat

effectus; in ulceribus pulmonum plus prodeſt aër ſiccus, quam humidus; ſed cum lac muliebre majorem habeat cum ſanguine noſtro proportionem, ſero ſuo ipſius ſalia diluat, hiſque dilutis ulcera detergat, eodem ſero obſtructiones reſerat; partibus butyroſis balſamum lymphæ connaturalem reſtituat emaciatumque corpus reficiat jure concludo.

ERGO Febri hectica lac muliebre.

DISPUTATURI.

PROFESSORES REGII.

R. D. Joannes Chaſtelain, *Decanus.*
R. D. Joannes Bezac.
R. D. Petrus Chirac.
R. D. Petrus Magnol.
R. D. Antonius Deidier.
R. D. Petrus Rideux.
R. D. Antonius Magnol, *Patris Coadjutor.*
R. D. Henricus Haguenot, *Doctor Aggregatus.*
R. D. Joannes-Henricus Haguenot, *Patris coadjutor.*

DOCTORES ORDINARII.

M. Mauricius Pelerin.
M. Euſtachius Marcot.
M. Antonius Fizes.